

in Europe or develop into an advanced country in Eastern region of Europe with some special features distinguished from others. In terms of GDP, it will be a daring attempt to increase GDP per-capita from \$ 8 000 to the EU average of \$ 17 000.

The first factor in economic growth in the second phase will be the capital accumulated in the first phase. That is to say, capital accumulation between 1996 and the early 21st century will determine economic growth capacity in the early 21st century. Accordingly, the transfer of capital and technology by promoting direct investment and introducing foreign capital in the coming five to seven years is a major factor, which may determine whether Hungary becomes a medium-developed country in Europe in the early 21st century or not. Regarding this point, the promotion of direct investment is particularly important.

If Hungary can introduce \$ 20 billion of foreign capital in the coming seven years, it will become a country (region) which will play the role of a hub in Eastern Europe after its joining in the EU. This means the realization of Hungary's desire to become a gateway to the East and the West or the North and the South. The country will acquire a clear role in Europe. Therefore, the government should determine national goals to become the hub of Eastern Europe and explore measures to attain them. It is an essential requirement that Hungary should attract an overwhelming sum of foreign capital and develop a policy for inviting foreign companies.

For the leap into the 21st century, another significant problem along with the role of being a hub is to utilize human resources within the country. Hungary must make the best use of its comparative advantage on basic science. To do so, government must adopt a policy to encourage research and development which

will give rise to applied technology. The government should give research opportunities to qualified but unemployed scientists and technicians by reorganizing national research facilities on the one hand and take preferential measures for the advancement of national science and technology on the other. These initiatives should include maximum incentives for cooperation between research institutes and companies, and in-house research and technological development.

It is not difficult for Hungary to become an ordinary country or a second-class economy in Europe. To outgrow such a status, Hungary must have a comparative advantage in one field or another so that it will not be inferior to advanced countries. Switzerland and Austria, which do not have a strong industrial base, have achieved a high level of national income because of first-class tourist resources. To catch up with these countries, Hungary must have something as marketable as their resources. Excellent capabilities of research and technological development and an overwhelmingly influential function as the hub of the East will certainly change a small country in Central Europe into a first-class economy.

Bringing this idea to fruition will require strong political will and effort. In this respect, Hungary needs to learn from Japan how to develop the strong will to attain a goal by all means, and how to organize and fulfill its potential. It is not planning, but organization and implementation skills which Hungary lacks the most.

It is recommended that Hungary should set a goal to join EU by doubling its GDP in seven years and become one of the advanced countries in Europe in fifteen years, and it should also develop, organize and carry out necessary policies to attain this goal.

Author: Research Adviser, NRI

ÖSSZEFOGLALÓ

Gazdasági növekedési potenciál és növekedési stratégiák

Hogyan állapítható meg a közép-európai országok növekedési potenciálja a szerkezeti átalakulás időszakában? A közép-európai országokat (Csehországot, Lengyelországot, Szlovákiát és Magyarországot is) „újra feljövő” gazdaságokként határozzuk meg. E gazdaságoknak más, feljövőnek mondott országok-

hoz képest számos előnyük van a GDP alakulását és a társadalom életét tekintve, de a jövedelmek szintje a társadalom életének jelenlegi szintjéhez, érettségéhez hasonlítva aránytalanul alacsony. Ez a kiegyensúlyozatlanság különbözteti meg őket az általában feljövőnek tartott gazdaságoktól.

E gazdaságoknak tehát nem bizonyos sajátos feltételek kialakítására van szükségük ahhoz, hogy növekedési lehetőségeiket megalapozzák, hanem arra, hogy hatékonyabban és hatásosabban kihasználják a meglévő feltételeket, illetve újraértékeljék, megújult módon állítsák őket a növekedés szolgálatába. Másképpen szólva, meg kell változtatni az értékek rangsorolási rendszerét.

Magyarország növekedési célja a GDP megduplázása az 1996–2002 közötti hét évben.

E folyamat alapja az árarányok és az árszínvonal változása, a korábbi adminisztratív szabályozásról a piaci feltételekre való átállás. Ez hosszú időt igényel; az ugyancsak szükséges intézményi változásokkal és a gazdasági növekedést eredményező gazdasági alkalmazkodással együtt valósul meg.

A hazai árrendszer megváltozása az importárakból indul. Más szóval, az adminisztratív korlátozó-soktól mentes hazai piacra termelt hazai termékek árait folyamatosan revideálják, az importtermékek áraival történő verseny közepette. Ez évtizedes, fokozatos alkalmazkodási folyamat.

Ugyancsak fontos – más tényezők mellett – a humán erőforrások átértékelése. Hosszú távon a Kelet és Nyugat közötti bérkülönbség el fog tűnni. 1995-ben, hat évvel a struktúraváltás megkezdése után a bérek Közép-Európában változatlanul az osztrák, illetve német bérszínvonal hetedét, tizedét teszik ki. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a Nyugatról Keletre irányuló tőke- és technológiatranszfer még csak korai stádiumban van.

Emellett még számos, a korábbiakban nem helyesen felhasznált, vagy nem célszerűen értékelt tényező segítheti a GDP növekedését, aminek egyik példája a kisvállalkozások szerepének, a GDP alakulásához való hozzájárulásuknak a növekedése. (Hozzá kell tenni, hogy – a statisztikai számbavétel problémái miatt – az átmeneti gazdaságokban a GDP minden jel szerint alacsony becsülve általában, és a nyugati országokhoz viszonyítva is.) A fenti tényezők azonban csak bizonyos előfeltételek mellett fejtik ki hatásukat, úgymint: a piacgazdaság, a külkereskedelem fejlesztése, a direkt külföldi tőke- és technológiabevonás, a magánvállalkozások támogatásának kívánatos rendszere és a privatizáció folyamatosságának fenntartása.

Az újra feljövő gazdaságok leírhatók azzal a folyamattal, amelyben a szerkezeti változás elősegíti a gazdasági faktorok újraértékelését és végső soron növeli a GDP-t. A dollárban számított GDP várhatóan magas ütemben fog emelkedni. Ez a trend Csehországban már érzékelhető. A dollárban számított GDP növekedése a gazdasági átalakulás befejezéséig folytatódik. Ha a folyamat fennmarad, a közép-európai or-

szágoknak nem kell túl sok idő ahhoz, hogy elérjék az EU-országok átlagos GDP-jének a felét. Magyarország és Csehország esetében ez öt-hét évre tehető.

A hivatalos statisztikák nem mutatják, hogy a GDP gyors növekedésnek indulna. Jelentős eltérés van a hivatalos és a dollárban számított GDP alakulásának nemcsak a mértékében, hanem az irányzatában is. Amennyiben a trend folytatódik, Magyarország és Csehország számára nem okoz majd nehézséget, hogy öt-hét év alatt megduplázza dollárban számított GDP-jét.

Magyarország esetében jól elkülöníthető két szakasz: 1990–92 között, illetve 1993-tól napjainkig, melyek jól láthatóan ellentétes irányzatot mutatnak. Ha a piacgazdaságra való áttérés, a privatizáció, és a külföldi tőke beáramlása folytatódik, a jelenlegi trend legalább öt-hét évig megmarad. Ha elérhető (dollárban számítva) évi 10 százalékos növekedés, akkor 2000-re az egy főre jutó GDP 8000 dollár lehet, ami kb. a fele az EU-átlagnak. Amennyiben ettől a forgatókönyvtől a középtávon ható tényezők miatt jelentősen nem kell eltérni, Magyarország a jövő század első éveiben képes lesz csatlakozni az EU-hoz.

Az úgynevezett tervezés feladásával Magyarországon felszámolták a hosszú távú tervezésért felelős Országos Tervhivatalt. Egyre világosabb, hogy azóta a többnyire a Pénzügyminisztérium által készített rövid távú, hároméves tervek alapján irányítják az országot. Az EU-hoz történő csatlakozásnak azonban fontos lépése a hosszú távú elképzelések és célok jó meghatározása. Szükséges lenne olyan állandó szervezet létrehozása, amely a hosszú távú gazdasági stratégia kialakításával és az alkalmazás módzatainak kidolgozásával foglalkozna.

A piacgazdaságra való átmenet befejezése után az a kérdés merül majd fel, hogy miképpen fejlődhet már rendes piacgazdasággként Magyarország a kibővült Európában? A válaszhoz a csatlakozás utánra is kidolgozott hosszú távú stratégiákra van szükség.

Röviden szólva, Magyarország növekedési célja a GDP megduplázása az 1996–2002 közötti hét évben. Annak feltevése mellett, hogy a piacgazdaságra való áttérés és a privatizáció sikeresen befejeződik, a GDP-céllal konzisztens exportcélkitűzésekre, és az azok elérését ösztönző politikák alkalmazására van szükség. Magyarország esetében az elérendő 8500 dolláros egy főre jutó GDP mellett 30 milliárd dolláros exportbevételre van szükség. Lehet azonban úgy is fogalmazni, hogy amennyiben a termelékenység növelése miatt az egy főre jutó GDP 8500 dollárra növekszik, elérhető az évi 30 milliárd dolláros exportbevétel. Ezek a célok nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a termelékenység fokozódása mellett az exportkapacitások tovább bővüljenek, amihez a külföldi tőke további bevonása szükséges. A célkitűzés és a célok mindenáron való elérése érdekében szükséges nemzeti konszenzus megteremtése a kormány feladata. Japán módszerei éppen e téren jól felhasználhatók.

Szerzőnk az NRI kutatási tanácsadója